

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського**

_____ доц. Лазаренко Н.І.

« ____ » _____ 2018 р.

ПРОГРАМА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
з технологій соціальної роботи і корекції

для вступу на ОС магістра
Спеціальність 231 Соціальна робота

Голова фахової атестаційної комісії

д. пед. н., проф. Шахов В.І.

Вінниця 2018

Укладач:

Шахов В.І., доктор педагогічних наук, професор.

Рецензенти:

Акімова О.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Клочко Н.І., кандидат педагогічних наук, доцент Вінницького соціально-економічного інституту університету «Україна»

Пояснювальна записка

Програма вступного випробування для отримання освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю **231 «Соціальна робота»** базується на державному стандарті освіти з підготовки фахівців освітній ступінь «бакалавр» галузі знань галузь знань **23 «Соціальна робота» спеціальність 231 «Соціальна робота»**

Вступний екзамен є формою перевірки професійної готовності майбутніх магістрантів до виконання своїх професійних функцій і вирішення комплексу соціальних, психологічних, дослідницьких завдань у сфері сучасної соціальної роботи. Випробування дозволяє визначити рівень теоретичної і практичної готовності майбутніх магістрів соціальної роботи до вирішення широкого комплексу діагностичних і коректувальних, експертних і консультативних, навчально-виховних, науково-дослідних і культурно-просвітницьких завдань у професійній сфері.

Вступник повинен продемонструвати готовність до наступних видів професійної діяльності: практичної, науково-дослідної, педагогічної.

Зокрема в *практичній діяльності* здатність і готовність до:

- аналізу соціальних особливостей, психологічних властивостей і станів, характеристик психічних процесів, різних видів діяльності індивідів і груп;
- формування настанов відносно здорового способу життя і поведінки, спрямованого на збереження здоров'я; попередження відхилень у соціальному й особистісному статусі й розвитку, у функціонуванні людей з обмеженими можливостями, а також професійних рис у різних видах діяльності;
- виявлення труднощів у навчанні, порушень і відхилень у психічному розвитку, чинників асоціальної поведінки;
- діагностики психічних станів, що виникають в процесі життєдіяльності людини;
- розповсюдження інформації про роль соціально-психологічних чинників у підтримці й збереженні психічного та фізичного здоров'я, в процесах виховання й освіти, трудової й організаційної діяльності, комунікації; формування настанов, спрямованих на гармонійний розвиток, продуктивне подолання життєвих труднощів, толерантності у взаємодії з навколишнім світом.

У *науково-дослідній діяльності* здатність і готовність до:

- участі в проведенні соціальних досліджень на основі професійних знань застосування соціальних технологій, що дозволяють здійснювати вирішення типових завдань в різних наукових і науково-практичних галузях соціальної роботи; вивчення наукової інформації, вітчизняного й зарубіжного досвіду з тематики дослідження;
- застосування стандартизованих методик;
- обробки даних з використанням стандартних пакетів програмного забезпечення.

У *педагогічній діяльності* здатність і готовність до:

- викладанню соціальної роботи як фахової дисципліни;
- збору й оформлення навчальних матеріалів;
- проведення практичних занять у рамках затвердженого плану і програм;

- участі в проведенні тестування за підсумками навчання;
- участі в навчально-методичній роботі у сфері загальної освіти;
- пропаганді соціальних знань для працівників різних сфер життя суспільства.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Розділ I. Теоретичні основи технології соціальної роботи.

Тема 1. Основні питання технології соціальної роботи Поняття “сучасні технології соціальної роботи”. Актуальність впровадження сучасних технологій в соціальну роботу з різними групами клієнтів. Поняття технологізації соціальної роботи. Умови технологізації соціальної роботи. Види сучасних соціальних технологій. Поняття про глобальні, локальні, інноваційні, регіональні, інформаційні, інтелектуальні технології. Форми організації технології соціальної роботи. Умови підвищення ефективності технологічного процесу в соціальній роботі. Основні умови розвитку технологій соціальної роботи. Технологічний, організаційний, структурно- змістовний, інструментальний компоненти соціальних технологій.

Тема 2. Сутність структурних компонентів сучасних технологій соціальної роботи Сутність соціальних технологій в моделях соціальної роботи.

Системна організація в технологізації соціальної роботи. Особливості застосування сучасних технологій в соціальних, психологічних, педагогічних, управлінських рішеннях. Визначення структурних компонентів технологій соціальної роботи. Функції та організаційні форми сучасних технологій соціальної роботи. Поняття про регулятивні механізми соціальних технологій у функціях соціальної роботи. Закономірності, принципи та правила застосування сучасних технологій в соціальній роботі. Межі використання технологій.

Визначення процедур і операцій в процесі використання технологій.

Тема 3. Комплексний підхід до технологій соціальної роботи Поняття комплексного характеру впровадження сучасних технологій в соціальну роботу. Принципи системного використання соціальних технологій у вирішенні проблем клієнтів. Моделі соціальних технологій: соціально-радикальна, вирішуючи, екологічна. Інтегруючий, універсальний характер поєднання соціально-педагогічних, соціально-психологічних, соціально- медичних, соціально-правових, соціально-економічних та управлінських технологій. Роль соціального працівника в процесі впровадження сучасних технологій в соціальну роботу. Цільове призначення технологій. Роль клієнта в процесі застосування технологій різного рівня.

Тема 4. Технології соціальної діагностики Базові поняття соціальної діагностики. Праці Є. Дюркгейма і А. Кетле з розвитку соціальної діагностики. Наукові принципи соціальної діагностики з гострих проблем суспільства. Поняття про стан, рівень, структуру, динаміку соціальних явищ. Методичний апарат застосування технологій соціальної діагностики. Особливості соціальної діагностики у визначенні проблем клієнта. Наукові методи визначення соціальних проблем клієнта. Методи оцінювання особливостей поведінки: історико-генетичні, структурно- функціональні методи. Етапи здійснення діагностичних процедур.

Математична та аналітико-синтетична обробка даних, постановка соціального діагнозу.

Тема 5. Прогностичні та експертні технології Поняття про соціальні інновації. Класифікація соціальних інновацій за характером проблеми. Інноваційна роль синергетичного підходу в технологіях соціальної роботи. Складові системи прогнозування. Теорія гри та моделювання у прогностичних та експертних технологіях. Інноваційні форми, методи і прийоми 7 соціального прогнозування. Етапи соціального прогнозування. Фази прогнозування процесу роботи та її результатів. Комп'ютерне моделювання розвитку конфлікту. Технологія проектування та соціальної експертизи в соціальній роботі. Організаційні моделі експертної роботи. Технологія програмно-цільового проектування в соціальній роботі.

Тема 6. Технології превентивно-реабілітаційної соціальної роботи.

Сучасні технології превентивної та реабілітаційної роботи.

Загальні підходи превентивних технологій. Суперечності у технологіях соціального контролю: стигматизація, ізоляція клієнтів соціальної роботи. Гуманна сутність превентивної технології.

Принципи і функції сучасних технологій превентивної роботи.

Просвітницькі технології в роботі соціального працівника за методом “рівний — рівному”. Концепція просвітницької превентивної роботи за методом “рівний — рівному”. Досвід організації і впровадження просвітницької превентивної технології з популяризації норм здорового способу життя. Сучасні програми впровадження методу у навчальні, позашкільні заклади та мережу підліткових неформальних комунікацій. Роль лідера в превентивній роботі.

Тренінгові технології, консультування та підтримка розвитку особистих ресурсів лідера — рівного педагогу. Принципи та етапи технології соціального консультування. Технології соціальної терапії у практиці установ соціальної роботи. Поняття, сутність, принципи, види соціальної реабілітації. Технології соціальної реабілітації.

Основні етапи реабілітаційної технології в процесі соціальної роботи.

Складові технології соціальної реабілітації: форми, методи, прийоми.

Тема 7. Соціально-педагогічні технології соціальної роботи Сутність соціально-педагогічних технологій. Класичні та інноваційні соціально-педагогічні технології. Соціально-педагогічні технології у практиці роботи С. Шацького, В. Сороки-Росинського. П. Блонський як засновник педологічної технології. А. Макаренко про технологію виховання, педагогічний інструментарій та педагогічну майстерність як категорії соціально-педагогічної технології. Досвід використання соціально-педагогічних технологій в практиці А. Макаренко.

Інноваційні соціально-педагогічні технології на сучасному етапі становлення соціальної роботи. Розвиток креативних технологій.

Технологія образотворчого мистецтва. Впровадження соціально- педагогічних технологій в сучасній соціальній роботі загальноосвітніх навчальних закладів, служб у справах неповнолітніх, соціальних службах для молоді. Сучасні технології в закладах соціальної реабілітації та пенітенціарних установах. Досвід роботи Прилуцької виховної колонії для неповнолітніх.

Тема 8. Соціально-психологічні технології соціальної роботи.

Поняття про психологічні технології в соціальній роботі. Види і особливості психологічних теорій в розвитку моделей соціальної роботи. Особливості використання психодинамічної, поведінкової, когнітивної моделей. Психологічні технології в гуманістичній моделі соціальної роботи. Проблеми застосування спеціальних психологічних технологій. Поняття про ризики використання технологій психоаналізу, НЛП, холотропного методу. Сучасні технології соціальної терапії засобами мистецтва. Розвиток творчих здібностей і духовно-психологічних якостей засобами мистецтва. Теорія і методика арттерапії з різними категоріями спеціальних груп клієнтів.

Арттерапія в традиціях динамічних, поведінкових і гуманістичних парадигм. Відповідальність психолога за соціальну роботу з клієнтом.

Тема 9. Медико-соціальні технології соціальної роботи Поняття медико-соціальних технологій в соціальній роботі.

Основні принципи застосування медико-соціальних технологій.

Функції медико-соціальних технологій: первинна медична допомога, лікування, медико-соціальний патронаж і супровід, санаторне та амбулаторне лікування. Основні принципи медико-соціальної просвіти. Програма репродуктивного здоров'я та контролю за народженістю. Проблеми використання медичних понять в практиці медико-соціальної просвіти. Особливості використання медико- соціального підходу в роботі зі спеціальними групами клієнтів.

Програми реалізації комплексного медико-соціального супроводу в наркологічній практиці. Досвід Дніпропетровського обласного наркологічного центру та об'єднання "Соціотерапія". Проблеми медико-соціальних технологій в роботі з тяжкохворими. Технології медико-соціальної роботи в закладах закритого типу. Досвід роботи центрів СНІДу. Медико-соціальна робота в хоспісах.

Тема 10. Технології соціальної роботи з категоріями клієнтів Принципи застосування сучасних технологій у сферах життєдіяльності клієнтів соціальної роботи. Особливості соціальних технологій в роботі з клієнтами з особливими потребами. Медико-технічні технології в роботі із клієнтами з особливими фізичними проблемами. Види соціальних технологій в соціальній роботі із сім'ями. Технології роботи із клієнтами з молодістю сім'єю.

Консультативна технологія підготовки молоді до усвідомленого батьківства та виховання дитини. Технології сімейної терапії у вирішенні сімейних конфліктів. Технології соціальної роботи з дисфункціональними сім'ями. Сучасні технології правового захисту дітей від насилля. Технологія проведення вуличної соціальної роботи.

Програми і технології: програма "Інтернет-кафе", вуличні ігрові.

Досвід соціальної роботи "СПОК" у таборі "Витоки" з розвитку дитячого руху та превенції негативних явищ. Сучасні технології соціальної роботи з військовослужбовцями. Досвід проведення "Десанту соціальної роботи" Всеукраїнською організацією "Волонтер". Особливості технології консультативної роботи з військовослужбовцями. Сучасні технології в роботі з людьми похилого віку. Досвід соціального опікування та навчання людей літнього віку.

Технології соціальної роботи з національними меншинами. Досвід проєктів "Роми" за підтримки Фонду Сороса. Сучасні технології соціальної роботи із жінками. Технологія розвитку лідерських якостей та підприємництва серед жінок. Види інноваційних 10 технологій роботи із питань працевлаштування молоді. Реалізація проєктів і програм щодо сприяння працевлаштуванню та вторинній зайнятості молоді в системі центрів соціальних служб для молоді України.

Тема 11. Технології соціальної роботи з категоріями груп спеціальних клієнтів Поняття спеціальних груп клієнтів. Проблеми спеціального клієнта. Соціально-психологічні характеристики клієнта у кризовому стані. Комплексний підхід застосування сучасних технологій соціальної роботи відповідно до проблем клієнта: проблеми із законом, проблеми здоров'я, дезадаптація поведінки, загострення негативних психічних рис. Сучасні технології соціальної роботи із підлітками з девіантною поведінкою. Методи образотворчого мистецтва у роботі зі спеціальними групами клієнтів.

Арттерапевтична технологія. Етапи і особливості арттерапевтичної роботи. Технологія проведення соціальної роботи із "дітьми вулиці".

Технології правового захисту та повернення дітей в сім'ю. Сучасні технології відновлення сімейних стосунків для дітей-сиріт: програма і технологія "Фостерна сім'я", "Дитячий будинок сімейного типу".

Види превентивних технологій для "дітей вулиці": екстремальні види спорту та творчості. Досвід організації змагань з екстремальних видів спорту та екстремальної творчості графіті (м. Рівне).

Технології соціального супроводу неповнолітніх і молоді, які перебувають в установах позбавлення волі. Досвід соціального супроводу вихованців шкіл та училищ соціальної реабілітації, інших категорій засудженої молоді соціальними службами для молоді.

Проблеми впровадження сучасних соціальних технологій в пенітенціарну систему соціального захисту різного рівня. Сучасні технології соціальної роботи із запобігання поширенню ВІЛ/СНІДу та ХПСШ (хвороб, що передаються статевим шляхом) в Україні.

Технологія стратегії зменшення шкоди. Досвід Одеси, Полтави, інших міст України. Проблеми впровадження технології зменшення шкоди. Проблеми готовності фахівця з соціальної роботи до впровадження сучасних технологій.

Критерії та норми оцінювання фахового випробування

Результати складання фахового випробування визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за національною шкалою, а також за шкалою ECTS.

Критерії оцінювання розробляються кафедрою психології, затверджуються Вченою радою інституту і включаються до програми фахового випробування.

Оцінки за результатами фахового випробування оголошуються в день його проведення після оформлення протоколу засідання комісії.

Під час фахового випробування передбачається з'ясування повноти і глибини опанування студентом обсягу навчального матеріалу за наступними критеріями оцінювання знань:

- ▣ коли вступник має чіткі знання теоретичних проблем психології, вільно користується науково-понятійним апаратом, безпомилково визначає особливості соціальних явищ, дає повну і розгорнуту самостійну відповідь з конкретного питання, спирається в аргументації на сучасну наукову літературу, вміє аналізувати, проводити діагностику та корекцію психічних явищ, його знання оцінюються на **«відмінно» (A)**;
- ▣ коли абітурієнт в цілому засвоїв основні теоретичні положення дисциплін психологічного циклу, вміє визначати основні етапи, особливості, характеристики психічних явищ, а також демонструє здатність до часткового самостійного резюмування і аналізу, його знання оцінюються на **«добре» (B,C)**;
- ▣ коли абітурієнт в цілому здатний користуватися головними загальними поняттями, спроможний з певною точністю ідентифікувати психологічні явища, але дає про них фрагментарні, неповні або неточні відомості, обмежується лише загальними характеристиками, не може конкретизувати їх, не робить узагальнень, його знання оцінюються на **«задовільно» (D, E)**;
- ▣ коли абітурієнт не зрозумів наскрізної ідеї курсів психологічного циклу, не володіє науковим апаратом дисципліни, не може дати елементарної характеристики психічних явищ, його знання оцінюються на **«незадовільно» (FX,X)**

Шкала оцінювання результатів державного екзамену

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
75-79	C	добре
60-74	D	задовільно
50-59	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно
1-34	F	неприйнятно

Критеріями вищезазначених оцінок орієнтовано можуть бути такі:

- 90-100 балів - виставляється при наявності повної, змістовної відповіді на всі три питання, представлені у завданні. Вступник демонструє знання матеріалу, його розуміння, логічно викладає відповіді на запитання. При відповіді демонструє знання класичних та

сучасних соціальних теорій, знайомство з літературою з означених питань, а саме місце визначення в питанні поняття у системі соціальних знань. Вступник не допускає жодної помилки у використанні наукової термінології.

- 80-89 балів – виставляється при достатньому рівні обізнаності вступників при відповіді на всі три питання. Вступник демонструє розуміння матеріалу, знайомство з основною літературою. В цілому, вступник демонструє знання основного матеріалу питань. Вступник допускає 1-2 незначні помилки при використанні наукової термінології.

- 75-79 балів – виставляється при неповній відповіді на зазначені питання. Вступник демонструє фрагментарність і формальність у відповідях. Знання класичних та сучасних теорій є уривчастим, недостатній рівень логіки й послідовності у відповідях. Вступник допускає 2-3 помилки при використанні наукової термінології.

- 60-74 балів – виставляється у разі уривчастості відповідей на запитання в екзаменаційних варіантах. Вступник демонструє поверхове та формальне знайомство з науковою літературою, знання класичних та сучасних теорій є досить уривчастим. Вступник допускає значні помилки при використанні наукової термінології.

- 50-59 балів – виставляється при недостатньому рівні засвоєння вступником більше половини навчального матеріалу та низькому рівні виконання практичної частини екзаменаційного завдання;

- 50 балів – виставляється у разі відсутності відповідей на всі запитання, або логіка викладання відповідей і послідовність відсутня.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Моногр. — К.: УДЦССМ, 2001. — 334 с.
2. Актуальні аспекти соціальної роботи з девіантною молоддю: Метод. посіб. — Донецьк, 1996. — 112 с.
3. Антология социальной работы. В 5 т. / М. Ф. Фирсов (сост.) — М.: Сварогь-НВФСПТ, 1994–1995.
4. Бочарова В. Г. Социально-педагогическая концепция социальной работы в России: проблемы, перспективы // Социальная работа. — 1992. — Вип. 6. — С. 11–18.
5. Бурая Н. П. Соціальна робота: Навч. посіб. — Х.: Ун-т внутрішніх справ, 1996. — 104 с.
6. Василькова Ю. В., Василькова Т. А. Социальная педагогика. Курс лекций: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и колледжей. — М.: Изд. центр “Академия”, 1999. — 440 с.
7. Василькова Ю. В. Методика и опыт работы социального педагога. — М., 2001. — 157 с.
8. Виховання в сім’ї дітей з особливими потребами / Упоряд. І. Б. Іванова. — К.: УДЦССМ, 1998. — 83 с.
9. Введення в соціальну роботу: Навч. посіб. — К., 2001. — 288 с.
10. Гендерний аналіз українського суспільства. — К., 1999. — 294 с.
11. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. — К., 2002. — 121 с.
12. Гомьен Д., Харрис Д., Зваак Л. Европейская конвенция о правах человека и Европейская социальная хартия: право и практика. — М., 1998. — 600 с.
13. Динамика ценностей в социальной работе / Под ред. Стивена Шардлоу. — Амстердам; К., 1996. — 184 с. — Сер. Социальная работа.
14. Доуэл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа. — Амстердам; К., 1997. — 137 с.
15. Жіноче лідерство. Практика. Підруч. для тренерів / Відп. ред. О. Суслова. — К., 1997. — 17 с.
16. Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика. — К.: Правда Ярославичів, 1998. — 394 с.
17. История социальной педагогики: Становление и развитие зарубежной социальной педагогики: Учеб. для студ. вузов / В. И. Беляев, Т. А. Дубровская и др. — М.: Гардарики, 2003. — 255 с.
18. Інновації у соціальних службах: Навч.-метод. посіб. / Т. В. Семігіна, В. В. Покладова, І. М. Грига та ін. — К.: Унів. вид-во “Пульсари”, 2002. — 168 с.
19. Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. — К.: ІЗМН, 1997. — 392 с.
20. Конституція України. Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. — К.: Парлам. вид-во, 2002. — 87 с.
21. Клейберг Ю. А. Психология девиантного поведения: Учеб. пособие для вузов. — М., 2001. — 160 с.
22. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посіб. — 2-ге вид., допов. і випр. — К.: МАУП, 2003. — 168 с.
23. Луков В. А. Социальное проектирование. — М., 1998. — 492 с.
24. Макаренко А. С. Педагогическая поэма. — К.: Рад. шк., 1988. — 512 с.
25. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки: Навч. посіб. — К.: ВПЦ “Київський ун-т”, 2002. — 308 с.
26. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л. Соціально-психологічні аспекти проблеми насильства / Комітет сприяння захисту прав дитини. — К., 2003. — 342 с.
27. Міщик Л. І. Теоретико-методичні основи професійної підготовки соціального педагога у закладах вищої освіти. — Запоріжжя: Промінь, 1997. — 370 с.
28. Мустаева Ф. А. Основы социальной педагогики: Учеб. Для студ. высш. пед. учеб. заведений. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Акад. проект, 2001. — 416 с.
29. Олиференко Л. Приемная семья — институт защиты детства // Социальная педагогика. — 2003. — № 2. — С. 77–88.

30. Основні напрями соціальної політики України на період до 2004 року: Указ Президента України від 24 травня 2000 р. № 717 / 2000.
31. Основы социальной работы: Учеб. для студ. вузов / П. Д. Павленок, А. А. Акмалова и др. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 394 с.
32. Осьмак Л. Профілактика асоціальних форм самоствердження підлітків // Рідна шк., 1997. — № 3–4. — С. 37–40.
33. Пилипенко О. І. Методологічні підходи до соціальної роботи з групами ризику. Сучасна соціологічна парадигма.— МАУП, 2000. — С.76–80.
34. Пилипенко О. І. Метод арттерапії в соціально-педагогічній роботі // Проблеми педагогічних технологій / Упоряд. І. Д. Зверева Вип. 1: Волинський акад. дім, 2003. — С. 78–92.
35. Пилипенко О. І. Новітні технології в роботі психолога з групами ризику. // Вісн. Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. — К.: Вид. центр “Київський університет”, 2000. — С. 48–52.
36. Проблеми педагогічних технологій / Упоряд. І. Д. Зверева. Вип. 1: Волинський академ. дім, 2003. — 282 с.
37. Профілактика і терапія засобами мистецтва: Наук.-метод. посіб. / Під заг. ред. О. І. Пилипенка. — К.: А.Л.Д., 1996. — 56 с.
38. Психология социальной работы / О. Н. Александрова, О. Н. Боголюбова, Н. Л. Васильева и др.; Под общ. ред. М. А. Гулиной. — СПб.: Питер, 2002. — 352 с. — (Сер. Учебник нового века).
39. Селевко Г., Селевко А. Технологии социально-педагогической работы // Социальная педагогика. — 2003. — № 1,2.
40. Сидорова Л. Дети “группы риска”: помощь, поддержка, защита // Социальная педагогика. — 2003. — № 2. — С. 98–100.
41. Соціальний педагог: проблеми підготовки й професійного становлення / Л. И. Воронова, Л. И. Родина и др. — Самара, 2001. — 164 с.
42. Социальная работа / Под общ. ред. В. И. Курбатова.— Ростов н/Д: Фенікс, 1999. — 576 с. — (Сер. Учебники, учебные пособия).
43. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; За заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 265 с.
44. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: Посіб. Для підвищ. кваліфікації працівників ЦССМ / За заг. ред. А. Я. Ходорчук. — К., 2001. — Ч. 1; 2.
45. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е. И. Холостовой. — М., 2000. — 424 с. 1 9
46. Справочное пособие по социальной работе / Л. С. Алексеева, П. В. Бобкова, Г. Ю. Бурлака и др.; Под ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. — М.: Юрист, 1997. — 168 с.
47. Тетерский С. В. Введение в социальную работу: Учеб. пособие. — М., 2000. — 496 с.
48. Технологии социальной работы: Учебник / Под общ. ред. Е. И. Холостовой. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 400 с.
49. Технология социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. И. Г.Зайнышева. — М., 2000. — 204 с.
50. Технологии социальной работы: Учеб. для студ. вузов / Т. В. Шеляг и др.; Е. И. Холостова (общ. ред.). — М.: ИНФРА-М, 2003. — 399 с.
51. Управлінські аспекти соціальної роботи: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2002. — 376 с.
52. Философия социальной работы: Моногр. / Под ред. В. И. Митрохина. — М.: МГСУ Союз, 1998. — 208 с.
53. Хмелева Н. Этический кодекс социального педагога и социального работника // Социальная работа. — 2002. — № 2.— С. 17–19.---

Голова комісії

доктор пед. наук, професор Шахов В.І.